

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

НАВЧАЛЬНО МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
з дисципліни:
Методика викладання предмету «Захист Вітчизни»

Суми - 2017

Зміст

Навчально методичний комплекс з дисципліни «Методика викладання предмету «Захист Вітчизни»	
Зміст.....	2
Програма вибіркової навчальної дисципліни «Методика викладання предмету «Захист Вітчизни».....	3
Вступ.....	5
1. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	7
3. Рекомендована література.....	8
4. Форма підсумкового контролю успішності навчання...	9
5. Засоби діагности успішності навчання.....	9
Робоча програма навчальної дисципліни.....	10
1. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	13
2. Передумови для вивчення дисципліни.....	13
3. Результати навчання за дисципліною.....	13
4. Критерії оцінювання результатів навчання.....	15
5. Засоби діагностики результатів навчання.....	17
6. Програма навчальної дисципліни.....	17
6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни....	17
6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни.....	19
7. Рекомендовані джерела інформації.....	24
8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.....	25
Матеріали до лекційного курсу.....	26
Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять.....	34
Інструктивно-методичні матеріали до самостійних занять.....	41
Питання та завдання для поточного контролю.....	49

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
Методика викладання предмету «Захист Вітчизни»

Підготовки магістр

Спеціальність: 014 Середня освіта (Фізична культура)

2017

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Сумським державним педагогічним університетом імені А.С. Макаренка

Розробник програми: к.пед.н., доцент Леоненко Андрій Васильович.

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою університету «26» грудня 2017 року, протокол №6

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни Методика викладання предмету «Захист Вітчизни» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності 014 Середня освіта. (Фізична культура) для ОКР «Магістр».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є підготовка майбутніх вчителів предмету «Захист Вітчизни» до професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Методика викладання предмету «Захист Вітчизни» тісно пов'язана з наступними дисциплінами: «Історія України», «Правознавство», «Основи педагогічної майстерності», «Вступ до спеціальності», «Історія фізичної культури», «Теорія та методика викладання одноборств», «Теорія і методика фізичного виховання», «Основи медичних знань», «Педагогічна практика», «Теорія та методика викладання рухливих ігор та забав».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **розділів:**

1. Збройні сили України на сучасному етапі.
2. Статути збройних сил України.
3. Стройова підготовка.
4. Вогнева підготовка.
5. Тактична підготовка.
6. Прикладна фізична підготовка.
7. Основи цивільного захисту.
8. Основи медичних знань і допомоги.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчального предмета «Методика викладання предмету «Захист Вітчизни» є формування життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо захисту Вітчизни та системного уявлення про військово-патріотичне виховання як складову частину патріотичного виховання.

Відповідно до мети сформовано **завдання дисципліни:**

- підготовка до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу;
- ознайомлення з основами нормативно-правового забезпечення захисту Вітчизни, цивільного захисту та охорони життя і здоров'я;
- набуття знань про задачі Збройних Сил України та інших військових формувань, їх характерні особливості; засвоєння основ захисту Вітчизни, цивільного захисту, основ медичних знань; здійснення психологічної підготовки молоді до захисту Вітчизни;

- підготовка до захисту Вітчизни, професійної орієнтації молоді, служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основи законодавства про призначення, структуру Збройних Сил України та військову службу, статuti Збройних Сил, закони військової служби, історію українського війська;
- основні положення міжнародного гуманітарного права щодо захисту цивільного населення, природного середовища та установок і споруд, які мають небезпечні сили від наслідків збройних конфліктів;
- стройові прийоми та рухи зі зброєю та без зброї, стройова підготовка навчального відділення;
- вивчення теоретичних положень основ стрільби, оволодіння прийомами та правилами стрільби зі стрілецької зброї і метання ручних гранат;
- основні положення щодо підготовки та ведення сучасного бою механізованим відділенням; прийоми і способи дій солдата в основних видах бою у складі відділення;
- прийоми самозахисту, розвитку основних фізичних якостей учнів засобами фізичних вправ;
- нормативно-правову базу цивільного захисту; надзвичайні ситуації природного, техногенного, воєнного і соціально-політичного характеру, заходи і засоби захисту населення від надзвичайних ситуацій;
- надання домедичної допомоги пораненим, невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані.

вміти:

- виконувати прийоми стрільби зі стрілецької зброї і метання ручних гранат;
- використовувати прийоми самозахисту, розвитку основних фізичних якостей учнів засобами фізичних вправ;
- надавати домедичну допомогу пораненим, невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1. Збройні сили України на сучасному етапі.

Зміст розділу розглядає основи законодавства про призначення, структуру Збройних Сил України та військову службу, розкриваються історія українського війська. Вивчення розділу спрямовано на формування у молоді ідеалу людини-патріота, захисника Вітчизни на прикладах героїчної боротьби українського народу за незалежність.

Розділ 2. Статути збройних сил України.

Зміст розділу формує уявлення учнів про статути Збройних Сил як про закони військової служби. У ньому розглядаються основні положення організації внутрішньої служби, повсякденної життєдіяльності військ.

Розділ 3. Стройова підготовка.

У розділі вивчаються стройові прийоми та рухи зі зброєю та без зброї, стройова підготовка навчального відділення, під час яких учні оволодівають стройовими прийомами і діями.

Розділ 4. Вогнева підготовка.

Це один із основних розділів програми. Вогнева підготовка передбачає вивчення теоретичних положень основ стрільби, оволодіння прийомами та правилами стрільби зі стрілецької зброї і метання ручних гранат.

Розділ 5. Тактична підготовка.

Тактична підготовка передбачає: основні положення щодо підготовки та ведення сучасного бою механізованим відділенням; прийоми і способи дій солдата в основних видах бою у складі відділення.

Розділ 6. Прикладна фізична підготовка.

У розділі значна увага приділяється розучуванню та систематизації прийомів самозахисту, розвитку основних фізичних якостей учнів засобами фізичних вправ (прискорене пересування, гімнастика, елементи видів спорту (національні бойові мистецтва, гирьовий спорт, атлетична гімнастика).

Розділ 7. Основи цивільного захисту.

Розділ передбачає ознайомлення з нормативно-правовою базою цивільного захисту; розглядаються надзвичайні ситуації природного, техногенного, воєнного і соціально-політичного характеру, заходи і засоби захисту населення від надзвичайних ситуацій.

Розділ 8. Основи медичних знань і допомоги.

Розділ передбачає вивчення порядку надання домедичної допомоги пораненим, невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, а також навчання практичним навичкам з

рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, навчання користуванню індивідуальними засобами медичного захисту.

3. Рекомендована література:

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
7. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації «1669-1709 рр.» / Л.Г.Мельник. – К.: Київський Університет ім. Тараса Шевченка, 1995 – 90 с.
8. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.
9. Основи медичних знань (навч. пос. з мед.-сан. підг.). – Арт-освіта. – 2004.
10. Основи військової служби (вогнева підготовка). Комплект навчальних плакатів. ВКФ ТС ЗС України. – 2005.
11. Програма предмета «Захист Вітчизни» (для навчальних закладів системи загальної середньої освіти) 11- річна школа. – Миколаїв: Атол, 2005. – 92 с.
12. Семенко В.И. История Украины «С древнейших времён до наших дней». / В.И.Семенко А.А.Радченко. – Харьков. «Торсиг», 1999 – 450 с.
13. Удовенко О.І. Україна у війні за державність. / О.І.Удовенко. – К.: Видавництво. «Україна», 1995 – 198 с.
14. Фізична і військово-прикладна підготовка (навч.–мет. пос.). ЛК МЕИКЕР, 2003.
15. Черненко Г.Т. Стрілецька зброя. – Харків, 2005. – 96 с.
16. Єдинака Г.А. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред.– Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.

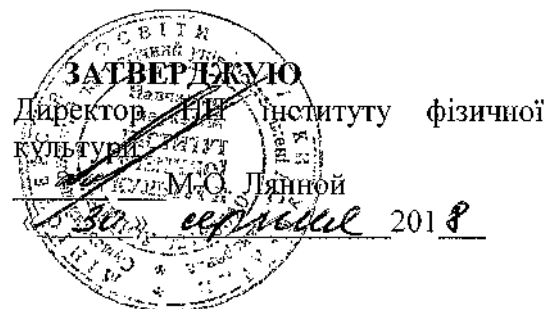
17. Черненко Г.Т. Стрілецька зброя. – Харків, 2005. – 96 с.

18. Фізична і військово-прикладна підготовка (навч.–мет. пос.). ЛК МЕЙКЕР, 2003.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: пройти успішно тестування з даної дисципліни, підготувати реферат, доповідь.

**Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичної культури**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методика викладання предмету «Захист Вітчизни»**

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Фізична культура)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Фізична культура)
другий

(магістерський) рівень

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією

Навчально-наукового інституту
фізичної культури

«30» серпня 2018 р.

Голова: Міщенко О.В., к. фіз. вих.,
доц. Міщенко

Розробники:

1. Леоненко Андрій Васильович - к.пед.н., доцент кафедри ТМФК.
2. Вакал Андрій Олександрович - к. тех. н., доцент кафедри ТМФК

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 20 18 р.

Завідувач кафедри
Томенко Олександр Анатолійович

д. фіз. вих., професор _____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Магістр	вибіркова
		Рік підготовки:
1-й		
Семестр		
9-й		
Лекції		
14 год.		
Практичні, семінарські		
14 год.		
Лабораторні		
Самостійна робота		
60 год.		
Консультації:		
2 год.		
Загальна кількість годин - 90		Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчального предмета є оволодіння методикою викладання предмету, формування необхідних знань, умінь і навичок та системного уявлення про військово-патріотичне виховання. Провідним засобом реалізації вказаної мети є запровадження компетентнісного підходу у навчальний процес, на основі ключових компетентностей як результату навчання.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни «Методика викладання предмету «Захист Вітчизни» є застосування знань які пов'язані з предметною спеціалізацією «Захист Вітчизни», що передбачає застосування теорій та методів педагогіки, психології, фізичного виховання і спорту, медико-біологічних дисциплін і характеризується комплексністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу для здійснення професійної діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною

Результатами вивчення навчальної дисципліни є оволодіння методикою викладання предмету та формування теоретичних та практичних спеціальних знань, умінь та навичок з предмету «Захист Вітчизни».

Знання	<p>ЗК 1. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, що дозволяють студентам робити висновки, узагальнення на основі раніше вивченого матеріалу, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій викладачем на лекціях, самостійне створення презентацій студентами з тем самостійної роботи і демонстрація їх на практичних заняттях).</p> <p>Методи оцінювання: бесіда, відповіді на запитання, доповідь, перевірка домашніх завдань, презентації результатів виконаних завдань, тестовий контроль.</p>
	<p>ЗК 2. Здатність виявляти широке коло проблем, ставити мету та обирати ефективні шляхи її досягнення шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як</p>

	<p>теоретичних, так і експериментальних методів.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, що дозволяють студентам робити висновки, узагальнення на основі раніше вивченого матеріалу, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій викладачем на лекціях, самостійне створення презентацій студентами з тем самостійної роботи і демонстрація їх на практичних заняттях).</p> <p>Методи оцінювання: бесіда, відповіді на запитання, доповідь, перевірка домашніх завдань, презентації результатів виконаних завдань, тестовий контроль.</p>
<p>Уміння</p>	<p>Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії України та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про обороноздатність країни та посилення національно-патріотичного виховання.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, що дозволяють студентам робити висновки, узагальнення на основі раніше вивченого матеріалу, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій викладачем на лекціях, самостійне створення презентацій студентами з тем самостійної роботи і демонстрація їх на практичних заняттях).</p> <p>Методи оцінювання: бесіда, відповіді на запитання, доповідь, перевірка домашніх завдань, презентації результатів виконаних завдань, тестовий контроль.</p>
<p>Комунікація</p>	<p>ЗК 6. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів педагогічної етики викладача, бути нетерпимим до корупційної поведінки, поважно ставиться до права й закону</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, що дозволяють студентам робити висновки, узагальнення на основі раніше вивченого матеріалу, навідні питання, дискусії); наочні</p>

	<p>(використання мультимедійних презентацій викладачем на лекціях, самостійне створення презентацій студентами з тем самостійної роботи і демонстрація їх на практичних заняттях).</p> <p>Методи оцінювання: бесіда, відповіді на запитання, доповідь, перевірка домашніх завдань, презентації результатів виконаних завдань, тестовий контроль.</p> <p>ЗК 7. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, мати навички роботи в команді, цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, що дозволяють студентам робити висновки, узагальнення на основі раніше вивченого матеріалу, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій викладачем на лекціях, самостійне створення презентацій студентами з тем самостійної роботи і демонстрація їх на практичних заняттях).</p> <p>Методи оцінювання: бесіда, відповіді на запитання, доповідь, перевірка домашніх завдань, презентації результатів виконаних завдань, тестовий контроль.</p>
<p>Автономія та відповідальність</p>	<p>ЗК 1. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	<p>Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.</p>

82 - 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 - 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обгрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 - 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 - 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення
35-59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 - 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

Розподіл балів

Поточний контроль																		Разом	Сума	
P1		P2		P3		P4	P5		P6			P7			P8		P9		79	100
T1	T2	T1	T2	T1	T2	T1	T1	T2	T1	T2	T3	T1	T2	T3	T1	T2	T1	T2		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	4	4	5	4	5	4		
Контроль самостійної роботи																		21		
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Завдання для тестування студентів; реферати, розрахункові роботи, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, питання для підготовки до заліку.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи національної безпеки України

Тема 1. Система світової колективної безпеки. Система національної безпеки України.

Тема 2. Національні інтереси України та загрози національній безпеці
Воєнна доктрина України.

Розділ 2. Збройні Сили України на захисті Вітчизни

Тема 1. Нормативно-правова база з військових питань. Історія розвитку українського війська.

Тема 2. Основи міжнародного гуманітарного права. Військова присяга та військова символіка України.

Розділ 3. Статути Збройних сил України

Тема 1. Військовослужбовці та відносини між ними. Військова дисципліна.

Тема 2. Розподіл часу й повсякденний порядок у підрозділах. Вартова служба.

Розділ 4. Стройова підготовка

Тема 1. Стройові прийоми і рух без зброї та зі зброєю. Строї відділення.

Розділ 5. Вогнева підготовка

Тема 1. Стрілецька зброя та поводження з нею.

Тема 2. Основи стрільби зі стрілецької зброї. Ведення вогню з місця по нерухомих цілях і цілях, що з'являються. Ручні осколкові гранати та поводження з ними.

Розділ 6. Тактична підготовка

Тема 1. Основи загальновійськового бою.

Тема 2. Дії солдата в бою. Дії солдата в бою у складі бойових груп. Дії солдата в бою у складі механізованого відділення. Озброєння та бойова техніка військової частини (підрозділу).

Тема 3. Основи військової топографії.

Розділ 7. Прикладна фізична підготовка

Тема 1. Прискорене пересування та подолання перешкод.

Тема 2. Основи самозахисту.

Тема 3. Прикладні фізичні вправи та елементи видів спорту (національні бойові мистецтва, гирьовий спорт, гімнастика атлетична).

Розділ 8. Основи цивільного захисту

Тема 1. Нормативно-правова база цивільного захисту.

Тема 2. Надзвичайні ситуації та загроза їх виникнення.

Тема 3. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт.

Розділ 9. Домедична допомога

Тема 1. Надання домедичної допомоги при кровотечах, пораненнях, переломах та вивихах.

Тема 2. Домедична допомога в умовах бойових дій.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	У тому числі			
		Лекції	Практ.	Лабор.	Самос.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Основи національної безпеки України					
Тема 1 Система світової колективної безпеки. Система національної безпеки України		2			2
Тема 2. Національні інтереси України та загрози національній безпеці. Воєнна доктрина України					2
Розділ 2. Збройні Сили України на сучасному етапі					
Тема 1. Нормативно-правова база з військових питань. Історія розвитку українського війська.		2			2
Тема 2. Основи міжнародного гуманітарного права. Військова присяга та військова символіка України.					4
Розділ 3. Статути Збройних сил України					
Тема 1. Військовослужбовці та відносини між ними. Військова дисципліна.		2			4
Тема 2. Розподіл часу й повсякденний порядок у підрозділах. Вартова служба.					4
Розділ 4. Стройова підготовка					
Тема 1. Стройові прийоми і рух без зброї та зі зброєю. Строї			2		2

відділення.					
Розділ 5. Вогнева підготовка					
Тема 1. Стрілецька зброя та поводження з нею.		2			2
Тема 2. Основи стрільби зі стрілецької зброї. Ведення вогню з місця по нерухомих цілях і цілях, що з'являються. Ручні осколкові гранати та поводження з ними.					2
Розділ 6. Тактична підготовка					
Тема 1. Основи загальновійськового бою.		2			2
Тема 2. Дії солдата в бою. Дії солдата в бою у складі бойових груп. Дії солдата в бою у складі механізованого відділення. Озброєння та бойова техніка військової частини (підрозділу).					2
Тема 3. Основи військової топографії.					4
Розділ 7. Прикладна фізична підготовка					
Тема 1. Прискорене пересування та подолання перешкод.			2		4
Тема 2. Основи самозахисту.			2		2
Тема 3. Прикладні фізичні вправи та елементи видів спорту (національні бойові мистецтва, гирьовий спорт, гімнастика атлетична).			2		4
Розділ 8. Основи цивільного захисту					
Тема 1. Нормативно-правова база					2

цивільного захисту.					
Тема 2. Надзвичайні ситуації та загроза їх виникнення.		2			4
Тема 3. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт.			2		4
Розділ 9. Основи медичних знань і допомоги					
Тема 1. Надання домедичної допомоги при кровотечах, пораненнях, переломах та вивихах.		2	2		4
Тема 2. Домедична допомога в умовах бойових дій.			2		4
Усього годин: 88+2 (консультація): 90	88	14	14	-	60

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Система світової колективної безпеки. Система національної безпеки України	2
2.	Нормативно-правова база з військових питань. Історія розвитку українського війська.	2
3.	Військовослужбовці та відносини між ними. Військова дисципліна.	2
4.	Стрілецька зброя та поводження з нею.	2
5.	Основи загальновійськового бою.	2
6.	Надзвичайні ситуації та загроза їх виникнення.	2
7.	Надання домедичної допомоги при	2

	кровотечах, пораненнях, переломах та вивихах.	
Разом		14

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Стройові прийоми і рух без зброї та зі зброєю. Строї відділення.	2
2.	Прискорене пересування та подолання перешкод.	2
3.	Основи самозахисту.	2
4.	Прикладні фізичні вправи та елементи видів спорту (національні бойові мистецтва, гирьовий спорт, гімнастика атлетична).	2
5.	Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт.	2
6.	Надання домедичної допомоги при кровотечах, пораненнях, переломах та вивихах.	2
7.	Домедична допомога в умовах бойових дій.	2
Разом		14

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Система світової колективної безпеки. Система національної безпеки України	2
2.	Національні інтереси України та загрози національній безпеці Воєнна доктрина України	2
3.	Нормативно-правова база з військових питань. Історія розвитку українського війська.	2
4.	Основи міжнародного гуманітарного права.	4

5.	Військова присяга та військова символіка України.	4
6.	Військовослужбовці та відносини між ними. Військова дисципліна.	4
7.	Розподіл часу й повсякденний порядок у підрозділах. Вартова служба.	2
8.	Строєві прийоми і рух без зброї та зі зброєю. Строї відділення.	2
9.	Стрілецька зброя та поводження з нею.	2
10.	Основи стрільби зі стрілецької зброї. Ведення вогню з місця по нерухомих цілях і цілях, що з'являються. Ручні осколкові гранати та поводження з ними.	2
11.	Основи загальновійськового бою.	2
12.	Дії солдата в бою. Дії солдата в бою у складі бойових груп. Дії солдата в бою у складі механізованого відділення. Озброєння та бойова техніка військової частини (підрозділу).	4
13.	Основи військової топографії.	4
14.	Прискорене пересування та подолання перешкод.	2
15.	Основи самозахисту.	4
16.	Прикладні фізичні вправи та елементи видів спорту (національні бойові мистецтва, гирьовий спорт, гімнастика атлетична).	2
17.	Нормативно-правова база цивільного захисту.	4
18.	Надзвичайні ситуації та загроза їх виникнення.	4
19.	Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт.	4
20.	Надання домедичної допомоги при кровотечах, пораненнях, переломах та	4

	вивихах.	
21.	Домедична допомога в умовах бойових дій.	2
Разом		60

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
7. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації «1669-1709 рр.» / Л.Г.Мельник. – К.: Київський Університет ім. Тараса Шевченка, 1995 – 90 с.
8. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.
9. Навчальна програма «ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ» для навчальних закладів системи загальної середньої освіти (рівень стандарту) «Затверджено Міністерством освіти і науки України» (Наказ МОН України від 23.10.2017 № 1407)
10. Основи медичних знань (навч. пос. з мед.-сан. підг.). – Арт-освіта. – 2004.
11. Основи військової служби (вогнева підготовка). Комплект навчальних плакатів. ВКФ ТС ЗС України. – 2005.
- 12.Єдинака Г.А. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред.– Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.
13. Черненко Г.Т. Стрілецька зброя. – Харків, 2005. – 96 с.
14. Фізична і військово-прикладна підготовка (навч.–мет. пос.). ЛК МЕЙКЕР, 2003.

Додаткові:

1. Семенко В.И. История Украины «С древнейших времён до наших дней». / В.И.Семенко А.А.Радченко. – Харьков. «Торсиг», 1999 – 450 с.
2. Удовенко О.І. Україна у війні за державність. / О.І.Удовенко. – К.: Видавництво. «Україна», 1995 – 198 с.
3. Фізична і військово-прикладна підготовка (навч.–мет. пос.). ЛК МЕИКЕР, 2003.
4. Черненко Г.Т. Стрілецька зброя. – Харків, 2005. – 96 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютер, мультимедійний проект, екран.

Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і практичних занять; презентації лекцій в Power point.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Матеріали до лекційного курсу

з дисципліни: **«Методика викладання предмету «Захист
Вітчизни»**

для студентів 5 курсу

спеціальність: 0.14 Середня освіта (Фізична культура)

Розробник: к.пед. н.,
доцент кафедри ТМФК
Леоненко А.В.

Лекція №1

Тема: Нормативно-правова база з військових питань. Історія розвитку українського війська

Мета: розглядає основи законодавства про призначення, структуру Збройних Сил України та військову службу, розкриваються історія українського війська. Вивчення спрямовано на формування у молоді ідеалу людини-патріота, захисника Вітчизни на прикладах героїчної боротьби українського народу за незалежність.

Література:

1. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.
2. Основи медичних знань (навч. пос. з мед.-сан. підг.). – Арт-освіта. – 2004.
3. Основи військової служби (вогнева підготовка). Комплект навчальних плакатів. ВКФ ТС ЗС України. – 2005.
4. Програма предмета «Захист Вітчизни» (для навчальних закладів системи загальної середньої освіти) 11- річна школа. – Миколаїв: Атол, 2005. – 92 с.
5. Семенко В.И. История Украины «С древнейших времён до наших дней». / В.И.Семенко А.А.Радченко. – Харьков. «Торсиг», 1999 – 450 с.
6. Удовенко О.І. Україна у війні за державність. / О.І.Удовенко. – К.: Видавництво. «Україна», 1995 – 198 с.

План

Структура воєнної організації держави та її керівництво. Воєнна доктрина України. Міжнародне військове співробітництво та участь збройних формувань України в миротворчих місіях ООН. Військове співробітництво України з Північноатлантичним блоком (НАТО), напрями розвитку взаємовідносин. Основні історичні етапи розвитку українського війська. Готовність Збройних Сил України до сучасних воєнних загроз та викликів.

Лекція №2

Тема: Основи міжнародного гуманітарного права

Мета: оволодіти знаннями з міжнародного гуманітарного права.

Література:

1. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.

2. Основи військової служби (вогнева підготовка). Комплект навчальних плакатів. ВКФ ТС ЗС України. – 2005.
3. Програма предмета «Захист Вітчизни» (для навчальних закладів системи загальної середньої освіти) 11- річна школа. – Миколаїв: Атол, 2005. – 92 с.
4. Семенко В.И. История Украины «С древнейших времён до наших дней». / В.И.Семенко А.А.Радченко. – Харьков. «Торсиг», 1999 – 450 с.
5. Удовенко О.І. Україна у війні за державність. / О.І.Удовенко. – К.: Видавництво. «Україна», 1995 – 198 с.

План

Викладачі самостійно вибирають форми і методи проведення занять, визначають питання, які потребують особливої уваги під час занять. Окремі навчальні питання з міжнародного гуманітарного права можуть розширюватися та вивчатися у резервний час, під час заходів військово-патріотичного виховання. У стислому вигляді основні нормативно-правові акти міжнародного гуманітарного права (а також пам'ятка військовослужбовцям Збройних Сил України щодо застосування цих норм) викладено у бойовому статуті.

Лекція №3

Тема: Військовослужбовці та відносини між ними

Мета: формувати уявлення про статuti Збройних Сил як про закони військової служби.

Література:

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

7. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації «1669-1709 рр.» / Л.Г.Мельник. – К.: Київський Університет ім. Тараса Шевченка, 1995 – 90 с.
8. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.

План

Основою засвоєння військових статутів є загальне ознайомлення зі статутами Збройних Сил України. Організаційні форми і методи навчання вчитель (викладач) вибирає самостійно. Заняття проводяться, як правило, практично, на спеціально обладнаних місцях. Правила військової ввічливості, поведінки та військового вітання військовослужбовців відпрацьовуються створенням практичних ситуацій.

Лекція №4

Тема: Стрілецька зброя та поводження з нею

Мета: передбачає вивчення теоретичних положень основ стрільби, оволодіння прийомами та правилами стрільби зі стрілецької зброї і метання ручних гранат.

Література:

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
7. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації «1669-1709 рр.» / Л.Г.Мельник. – К.: Київський Університет ім. Тараса Шевченка, 1995 – 90 с.

8. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.

План

Під час вивчення основ стрільби зі стрілецької зброї застосовують такі методи: розповідь, показ і тренування у вирішенні вогневих завдань із використанням навчально-тренувальних засобів, прицілів, наочних посібників. Практичні заняття з вивчення будови зброї і боєприпасів проводяться у кабінеті предмета з використанням навчальної зброї та її макетів. Основний метод занять – розповідь у поєднанні з показом будови, роботи частин і механізмів на схемах, плакатах, макетах та навчальних зразках зброї, а також виконання практичних дій зі зброєю. Неможливість використання на заняттях зразків навчальної зброї компенсується їх комп'ютерним відображенням. Під час вивчення прийомів і правил стрільби та метання ручних гранат учням прищеплюються знання та практичні навички у застосуванні зброї для ураження цілей різними способами. Головна увага звертається на навчання виявленню цілей та визначення дальності до них, коректування стрільби, техніку метання гранат. Виконання прийомів і правил стрільби та метання ручних гранат удосконалюються на вогневих тренуваннях, стрільбах і тактичних заняттях.

Лекція №5

Тема: Основи загальновійськового бою

Мета: вивчити основні положення щодо підготовки та ведення сучасного бою механізованим відділенням; прийоми і способи дій солдата в основних видах бою у складі відділення

Література:

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3., 2006 – 227 с.

5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
7. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації «1669-1709 рр.» / Л.Г.Мельник. – К.: Київський Університет ім. Тараса Шевченка, 1995 – 90 с.
8. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.

План

На теоретичних заняттях учні вивчають загальні положення бойових статутів щодо підготовки та ведення загальновійськового бою. Основним методом теоретичних занять є демонстрація бою відділення механізованого взводу сучасними графічно-інформаційними технологіями, в тому числі комп'ютерне моделювання бойових дій та імітація бою на місцевості. Основним методом навчання на практичних (тактико-стройових, тактичних) заняттях є вправа (тренування) з виконання прийомів і способів дій. На практичних заняттях учні оволодівають прийомами і способами дій солдата в бою, удосконалюють дії солдата у складі відділення в основних видах бою. За необхідності можуть застосовуватися пояснення і показ. Вчителями (викладачами) створюються можливі ситуації, що вимагають прийняття рішень з дотримання кодексу поведінки учасниками бойових дій, під час відпрацювання яких учні отримують практичні навички і удосконалюють теоретичні знання щодо застосування норм міжнародного гуманітарного права.

Особливістю практичних занять і військової тактичної гри є створення у ході тактичних дій екстремальних та стресових ситуацій за рахунок обмеження часу на виконання та ускладнення нормативних завдань, несподівана постановка ввідних та інше. Тим самим тактична підготовка сприятиме морально-психологічній готовності молоді до військової діяльності.

Лекція №6

Тема: Нормативно-правова база цивільного захисту

Мета: ознайомлення з нормативно-правовою базою цивільного захисту; розглядаються надзвичайні ситуації природного, техногенного, воєнного і соціально-політичного характеру, заходи і засоби захисту населення від надзвичайних ситуацій.

Література:

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
7. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації «1669-1709 рр.» / Л.Г.Мельник. – К.: Київський Університет ім. Тараса Шевченка, 1995 – 90 с.
8. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.

План

На заняттях учні вивчають способи захисту від зброї масового ураження, набувають первинних навичок у використанні засобів індивідуального захисту, спеціальної обробки, а також навчаються діям в умовах застосування зброї масового ураження та інших надзвичайних ситуацій. Навички, які отримані на заняттях, вдосконалюються на заняттях з інших предметів навчання, особливо під час занять з тактичної підготовки.

Лекція №7

Тема: Надання домедичної допомоги при кровотечах, пораненнях, переломах та вивихах

Мета: вивчення порядку надання домедичної допомоги пораненим, невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, а також навчання практичним навичкам з рятування та

збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, навчання користуванню індивідуальними засобами медичного захисту.

Література:

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
7. Мельник Л.Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації «1669-1709 рр.» / Л.Г.Мельник. – К.: Київський Університет ім. Тараса Шевченка, 1995 – 90 с.
8. Навчальний предмет «Захист Вітчизни»: Довідковий посібник / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2004. – 296 с.

План

Головна увага на заняттях звертається на набуття учнями практичних навичок. Теоретичний матеріал повинний викладатися тільки в тому обсязі, який необхідний для свідомого виконання практичних прийомів.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Інструктивно-методичні матеріали
до практичних занять

з дисципліни: **Методика викладання предмету «Захист Вітчизни»**

для студентів 5 курсу
спеціальності 014 Середня освіта

Розробник: к.пед. н.,
доцент кафедри ТМФК
Леоненко А.В.

Практичне заняття №1

Тема: Військова дисципліна.

Мета: визначити складові діяльності вчителя фізичної культури щодо патріотичного виховання школярів.

Хід практичної роботи

Поняття про військові статuti. Військові звання і знаки розрізнення. Начальники та підлеглі, старші та молодші, їх права і обов'язки. Дотримання військовослужбовцями статутних взаємовідносин. Правила військової ввічливості і поведінки військовослужбовців. Порядок звернення до начальників, віддання і виконання наказів. Розподіл часу і повсякденний порядок. Розпорядок дня та його значення для виконання основних заходів повсякденної діяльності навчання й побуту особового складу підрозділів. Призначення, склад та озброєння добового наряду роти. Обов'язки днювального роти та його підлеглість. Обладнання та оснащення місця, де черговий днювальний виконує свої обов'язки.

Література

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

Завдання

Знати розпорядок дня військової частини та його значення для виконання заходів повсякденної діяльності, побут особового складу підрозділів; призначення добового наряду роти; основні положення внутрішньої служби; обов'язки днювального роти, під час прибуття в роту прямих начальників, чергового частини, у випадку тривоги, пожежі, евакуації майна з розташування роти, а також під час порушень встановлених статутом правил відносин між

військовослужбовцями, обов'язки днювального роти; правила безпеки під час користування зброєю, застосування засобів пожежогасіння;

Практичне заняття №2

Тема: Ведення вогню з місця по нерухомих цілях і цілях, що з'являються.

Мета: вивчити матеріальну частину сучасної зброї та порядок її підготовки до стрільби, основні правила стрільби;

Хід практичної роботи

1. Основні заходи безпеки при проведенні стрільб в тирі та на військовому стрільбищі. Організація і порядок проведення стрільби з пневматичної гвинтівки та автомата.
2. Влучність стрільби. Вибір цілі, прицілу та точки прицілювання.
3. Вивчення умов виконання вправ
4. стрільби з пневматичної гвинтівки.
5. Приготування до стрільби. Тренування в одноманітності прицілювання.

Література

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

Практичне заняття №3

Тема: Основи військової топографії.

Мета: Визначення за топографічною картою географічних і прямокутних координат.

Хід практичної роботи

1. Військова топографія, її зміст і особливості.

2. Основні елементи топографічної карти.
3. Умовні знаки топографічних карт.
4. Масштабний ряд топографічних карт. Види масштабів. Визначення відстаней за топографічною картою.

Література

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

Практичне заняття №4

Тема: Основи самозахисту.

Мета: пояснює вправи і прийоми самозахисту із зброєю та без зброї;

Хід практичної роботи

1. Розучування і тренування вправ без зброї: стійки, рухи вперед та назад, удари рукою на місці та русі.
2. Захист від ударів рукою та ногою.
3. Розучування і тренування прийомів без зброї: прийоми самострахування, захвати та звільнення від них, больові прийоми.

Література

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.

4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

Практичне заняття №5

Тема: Прикладні фізичні вправи та елементи видів спорту (національні бойові мистецтва, гирьовий спорт, гімнастика атлетична).

Мета: розвиток фізичних якостей та оволодіння навичками прикладної фізичної підготовки.

Хід практичної роботи

1. Виникнення національних бойових мистецтв. Особливості бойової техніки «Хортинг» та «Рукопаш – Гопак».
2. Техніка нанесення ударів рукою та ногою. Порядок застосування в бойових ситуаціях.
3. Спеціально-допоміжні вправи з гирями вагою 8 кг. Ривок гирі вагою 8 кг.
4. Комплекси вправ з атлетизму без обтяжень.

Література

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

Практичне заняття №6

Тема: Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях.

Мета: розвиток фізичних якостей та оволодіння навичками прикладної фізичної підготовки.

Хід практичної роботи

Нормативно-правова база цивільного захисту України. Організаційна структура цивільного захисту України. Обов'язки учнів щодо вивчення основ цивільного захисту. Надзвичайні ситуації воєнного характеру від дії зброї масового ураження: ядерна, хімічна та біологічна зброя. Особливості вражаючої дії. Сучасні звичайні засоби ураження. Осколкові, кулькові та фугасні боєприпаси. Вибухонебезпечні предмети та правила поводження з ними. Запалювальна та високоточна зброя, заходи та засоби захисту від неї. Прилади радіаційної розвідки. Їх класифікація, призначення, принцип дії та порядок використання. Надзвичайні ситуації соціально – політичного характеру. Сучасний тероризм, як загроза людству ХХІ століття. Заходи, щодо попередження надзвичайних ситуацій терористичного походження. Поняття про надзвичайну ситуацію. Надзвичайні ситуації природного, техногенного та соціально – політичного характеру. Сигнали і порядок оповіщення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій. Повідомлення населення попереджувальним сигналом „Увага всім!”. Дії населення по сигналам оповіщення. Засоби індивідуального захисту органів дихання, їх призначення, будова, підбір та правила використання. Правила виготовлення найпростіших засобів захисту органів дихання та порядок їх використання. Ізолюючі засоби індивідуального захисту шкіри. Загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК). Його призначення, склад, правила використання.

Література

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини ХVІІІ століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.

6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

Практичне заняття №7

Тема: Домедична допомога в умовах бойових дій.

Мета: розвиток фізичних якостей та оволодіння навичками прикладної фізичної підготовки.

Хід практичної роботи

Звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів – западання язика, нижньої щелепи, слизу, води тощо. Штучне дихання – його різновиди, методика та техніка проведення штучної вентиляції легенів. Непрямий масаж серця, як спосіб відновлення діяльності серцево-судинної системи, методика його виконання. Техніка проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками. Поняття про рану. Класифікація ран. Види кровотечі, їх класифікація. Домедична допомога при внутрішній та зовнішній кровотечах та проникаючих пораненнях грудей і живота. Техніка накладання пов'язок на голову, передпліччя, ліктьовий та плечовий суглоби, колінний та гомілковостопний суглоби. Техніка накладання кровоспинного джгута і закрутки на стегно і плече. Техніка стискання судин для зупинки кровотеч в типових місцях. Дії рятувальника при травматичній ампутації кінцівки.

Література

1. Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII століття. Д.: «Січ». 2004 – 224 с.
2. Бака М.М. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.
3. Басова В.П. Право війни. - / В.П.Басова.– К.: «Поліграфкнига», 1997.– 111 с.
4. Дмитрук В. Вони боролися за волю України. / В.Дмитрук. – Л. – Том 3,. 2006 – 227 с.
5. Дятленко С.М. Книга вчителя предмета «Захист Вітчизни»: Довідково – методичне видання / Упоряд. та інші. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 624 с.
6. Захист Вітчизни: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М.Бака та інші. – К.: Вежа, 2006. – 448 с.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Інструктивно-методичні матеріали
до самостійних занять

з дисципліни: **Методика викладання предмету «Захист Вітчизни»**

для студентів 5 курсу
спеціальності 014 Середня освіта

Розроблені:
к.пед.н., доцент кафедри
ТМФК
Леоненко А.В.

Тема 1. Нормативно-правова база з військових питань. Історія розвитку українського війська.

Питання для самостійної роботи:

1. Історично-політичні умови формування Збройних Сил України;
2. Головні напрямки політики Уряду України в галузі оборони і безпеки країни, основні історичні етапи розвитку українського війська, призначення, організаційну структуру, озброєння та тактику ведення бойових дій;
3. Основні положення Воєнної доктрини України щодо військової служби, основи міжнародного гуманітарного права;
4. Завдання служби за контрактом, альтернативної та їх відмінності; доцільність військового співробітництва з метою досягнення безпеки країни; готовність Збройних Сил України до сучасних воєнних загроз та викликів.

Тема 2. Основи міжнародного гуманітарного права.

Питання для самостійної роботи:

1. Основні поняття та терміни міжнародного гуманітарного права;
2. Правила поведінки солдата в бою;
3. Міжнародні розпізнавальні знаки;
4. Принципи діяльності під час проведення гуманітарних операцій;
5. Розпізнавати особи та об'єкти які знаходяться під захистом МГП;
6. Особливості ведення воєнних дій з врахуванням норм МГП; механізм та види юридичної відповідальності за порушення норм МГП;.
7. Участь України в миротворчих операціях;
8. Заборонені методи та засоби ведення воєнних дій.

Тема 3. Військова присяга та військова символіка України.

Питання для самостійної роботи:

Військова присяга, її історія, порядок прийняття та значення, походження бойового прапора, військових відзнак та символіки України.

Тема 4. Військовослужбовці та відносини між ними.

Питання для самостійної роботи:

1. Статути Збройних сил України, основні їх вимоги;
2. Військові звання і знаки розрізнення; правила військової ввічливості й поведінки військовослужбовця як у військовій частині так і у громадських місцях; права й обов'язки військовослужбовця;
3. Поняття військова ввічливість, статутні, нестатутні відносини.

Тема 5. Військова дисципліна.**Питання для самостійної роботи:**

1. Поняття щодо суті і значення військової дисципліни;
2. Обов'язки військовослужбовців з дотримання військової дисципліни; заохочення та стягнення, що накладаються на солдат (матросів), сержантів (старшин).

Тема 6. Розподіл часу й повсякденний порядок у підрозділах.**Питання для самостійної роботи:**

1. Розпорядок дня військової частини та його значення для виконання заходів повсякденної діяльності, побут особового складу підрозділів; призначення добового наряду роти;
2. Основні положення внутрішньої служби;
3. Обов'язки днювального роти, під час прибуття в роту прямих начальників, чергового частини, у випадку тривоги, пожежі, евакуації майна з розташування роти, а також під час порушень встановлених статутом правил відносин між військовослужбовцями, обов'язки днювального роти;
4. Правила безпеки під час користування зброєю, застосування засобів пожежогасіння.

Тема 7. Вартова служба.**Питання для самостійної роботи:**

Розпорядок дня військової частини та його значення для виконання заходів повсякденної діяльності, побут особового складу підрозділів; призначення добового наряду роти.

Тема 8. Стройові прийоми і рух без зброї та зі зброєю.**Питання для самостійної роботи:**

1. Строї та їх елементи;
2. Обов'язки солдата перед шиккуванням і в строю; попередні та виконавчі команди;
3. Команди які подаються в строю; вихід із строю та повернення до нього; підхід до начальника та відхід від нього, стройові прийоми зі зброєю: „Ремінь послабити (підтягнути)”, „Автомат на груди”, „На ремінь”, „Зброю за спину”, „Покласти зброю”, „До зброї”, „За зброю”;

4. Правила безпеки при діях зі зброєю.

Тема 9. Стрoї відділення.

Питання для самостійної роботи:

1. Стрoї відділення;
2. Склад відділення під час шикуння в розгорнутий і похідний стрoї, розмикання та змикання, перешикування на місці та під час руху; рухається у складі відділення стрoйовим та похідним кроком,
3. Військове привітання, відповідь на привітання та поздоровлення.

Тема 10. Стрільцька зброя та поводження з нею.

Питання для самостійної роботи:

1. Прийоми і правила стрільби із стрільцької зброї;
2. Прийоми стрільби із стрільцької зброї.

Тема 11. Основи стрільби зі стрільцької зброї.

Питання для самостійної роботи:

Вихідні дані для стрільби та коректура стрільби.

Тема 12. Ведення вогню з місця по нерухомих цілях і цілях, що з'являються.

Питання для самостійної роботи:

1. Основні правила стрільби;
2. Вправи стрільб, передбачені програмою та нормативи з вогневої підготовки;
3. Правила безпеки під час стрільби.

Тема 13. Ручні осколкові гранати та поводження з ними.

Питання для самостійної роботи:

1. Загальна будова і принцип дії ручних осколкових гранат;
2. Імітаційні та бойові гранати;
3. Техніка метання гранати;
4. Правила безпеки при метанні гранат;
5. Вправи з метання ручних гранат.

Тема 14. Основи загальновійськового бою.

Питання для самостійної роботи:

1. Риси загальновійськового бою, види вогню та маневру, обов'язки солдата в бою, організаційну структуру механізованого відділення;
2. Необхідність якісної підготовки екіпіровки та особистої зброї солдата до ведення бойових дій;
3. Елементи екіпіровки.

Тема 15. Дії солдата в бою.

Питання для самостійної роботи:

1. Вогнева позицію в обороні, пояснює способи вивчення місцевості, способи боротьби з танками.
2. Вимоги до організації місця для ведення вогню і спостереження, види інженерних загороджень та їх демаскуючі ознаки; способи пересування на полі бою; знає, як вибрати вогневу позицію та обладнувати її, вести спостереження у заданому секторі, визначати розташування цілей відносно орієнтирів, доповідати про результати спостереження.

Тема 16. Дії солдата в бою у складі бойових груп.

Питання для самостійної роботи:

1. Обов'язки солдата в бою у складі бойової групи;
2. Способи пересування на полі бою,
3. Прийоми і способами знищення противника в бою у складі бойової групи;
4. Особливості дій солдата у складі бойових груп.

Тема 17. Основи військової топографії.

Питання для самостійної роботи:

1. Поняття військової топографії, її зміст і особливості;
2. Умовні знаки топографічних карт, як користуватися топографічними картами;
3. Основні елементи топографічних карт;
4. Масштаб топографічної карти; відстані, географічні і прямокутні координати за топографічною картою;
5. Знання основ топографії для виконання бойового завдання;
6. Користування топографічною картою; розпізнавати умовні знаки топографічних карт на місцевості.

Тема 18. Дії солдата в бою у складі механізованого відділення.

Питання для самостійної роботи:

1. Завдання та озброєння механізованого відділення;
2. Дії механізованого відділення в обороні, наступі та в розвідувальному дозорі; дії солдат із початком вогневої підготовки в обороні, під час застосування зброї масового ураження.

Тема 19. Озброєння та бойова техніка військової частини (підрозділу).

Питання для самостійної роботи:

1. Озброєння та бойова техніка військової частини;
2. Основи повсякденної життєдіяльності підрозділу (частини).

Тема 20. Прискорене пересування та подолання перешкод.

Питання для самостійної роботи:

1. Особливості подолання горизонтальних і вертикальних перешкод;
2. Техніка бігу на будь-якій місцевості на короткі та середні дистанції;
3. Перешкоди різними способами.

Тема 21. Основи самозахисту.

Питання для самостійної роботи:

1. Вправи і прийоми самозахисту із зброєю та без зброї;
2. Правила безпечної поведінки під час опрацювання вправ і прийомів самозахисту.

Тема 22. Прикладні фізичні вправи та елементи видів спорту (національні бойові мистецтва, гирьовий спорт, гімнастика атлетична).

Питання для самостійної роботи:

1. Вплив занять з вагою власного тіла та з обтяженнями на організм; фізичні якості, що розвиваються під час занять з вагою власного тіла та на заняттях з обтяженнями;
2. Необхідність виникнення та застосування національних бойових мистецтв;
3. Прийоми нанесення ударів за технікою «Хортинг» та «Рукопаш – Гопак»; спеціально-допоміжні вправи з гирями; ривок гирі; вправи без обтяжень з атлетизму;
4. Як застосовувати прийоми в бойових ситуаціях
5. Правила техніки безпеки під час занять.

Тема 23. Нормативно-правова база цивільного захисту.

Питання для самостійної роботи:

1. Основні положення нормативно-правової бази цивільного захисту та міжнародні розпізнавальні знаки;
2. Важливість знань основ цивільного захисту.

Тема 24. Надзвичайні ситуації та загроза їх виникнення.

Питання для самостійної роботи:

1. Причини виникнення надзвичайних ситуацій, їх вплив на довкілля та безпеку життєдіяльності людини, сучасні звичайні засоби ураження та ураження від дії ядерної, хімічної та біологічної зброї;

2. Обстановка в надзвичайних ситуаціях та визначає заходи, щодо попередження надзвичайних ситуацій терористичного походження;
3. Приклади виникнення надзвичайних ситуацій на Україні та за її межами;
4. Негативний вплив надзвичайних ситуацій на довкілля та життєдіяльність людини;
5. Правила безпечної поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій, з вибухонебезпечними предметами.

Тема 25. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях.

Питання для самостійної роботи:

1. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях, призначення та будову основних засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри, сигнали і порядок оповіщення населення про виникнення надзвичайних ситуацій і порядок дій при цьому, способи проведення евакуації населення;
2. Вміння користуватися основними засобами індивідуального захисту органів дихання та шкіри.
3. Найпростіші засоби захисту органів дихання та шкіри;
4. Правила безпеки під час захисту населення в надзвичайних ситуаціях.

Тема 26. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт.

Питання для самостійної роботи:

1. Порядок проведення рятувальних та інших невідкладних робіт;
2. Часткова санітарна обробка обмундирування та тіла;
3. Правила особистої гігієни в умовах радіаційного, хімічного та біологічного зараження;
4. Знання про основні заходи по ліквідації наслідків зброї масового ураження;
5. Масштаби рятувальних робіт в осередках ураження;
6. Порядок та способи проведення санітарної обробки і знезаражування території та об'єктів.

Тема 27. Надання домедичної допомоги при кровотечах, пораненнях, переломах та вивихах.

Питання для самостійної роботи:

1. Рани, види кровотечі, правила надання домедичної допомоги при кровотечі, проникаючих пораненнях грудей і живота;
2. Накладання пов'язки, кровоспинного джгута та закрутки;
3. Транспортування потерпілих при різноманітних ушкодженнях та пораненнях;

4. Правила безпеки під час надання домедичної допомоги при кровотечах та пораненнях.

Тема 28. Домедична допомога в умовах бойових дій.

Питання для самостійної роботи:

1. Принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.
2. Переведення пораненого в положення на боці (животі);
3. Навички зупинки кровотечі з ран шиї, тулуба, кінцівок.
4. Транспортування однією особою в положенні лежачи (стоячи).
5. Алгоритм первинного огляду пораненого, проведення серцево-легеневої реанімації;
6. Визначення ознак життя;
7. Накладка пов'язки на грудну клітку, голову, живіт, джгут на кінцівки.

Тема 29. Психологічна підготовка до захисту Вітчизни.

Питання для самостійної роботи:

1. Фактори, що обумовлюють напруження психічної діяльності;
2. Способи зняття психологічної напруги.
3. Основні риси психологічної війни;
4. Порядок психологічного впливу через засоби масової інформації, форми та методи психологічної війни;
5. Специфіка ведення психологічних операцій у ході бойових дій.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Питання та завдання для поточного контролю

з дисципліни: **«Методика викладання предмету «Захист Вітчизни»**

для студентів 5 курсу

спеціальність: 0.14 Середня освіта (Фізична культура)

Розробник: к.пед. н.,
доцент кафедри ТМФК
Леоненко А.В.

Питання

1. Історично-політичні умови формування Збройних Сил України;
2. Головні напрямки політики Уряду України в галузі оборони і безпеки країни, основні історичні етапи розвитку українського війська, призначення, організаційну структуру, озброєння та тактику ведення бойових дій;
3. Основні положення Воєнної доктрини України щодо військової служби, основи міжнародного гуманітарного права;
4. Завдання служби за контрактом, альтернативної та їх відмінності; доцільність військового співробітництва з метою досягнення безпеки країни; готовність Збройних Сил України до сучасних воєнних загроз та викликів.
5. Основні поняття та терміни міжнародного гуманітарного права;
6. Правила поведінки солдата в бою;
7. Міжнародні розпізнавальні знаки;
8. Принципи діяльності під час проведення гуманітарних операцій;
9. Розпізнавати особи та об'єкти які знаходяться під захистом МГП;
10. Особливості ведення воєнних дій з врахуванням норм МГП; механізм та види юридичної відповідальності за порушення норм МГП;
11. Участь України в миротворчих операціях;
12. Заборонені методи та засоби ведення воєнних дій.
13. Військова присяга, її історія, порядок прийняття та значення, походження бойового прапора, військових відзнак та символіки України.
14. Поняття щодо суті і значення військової дисципліни;
15. Обов'язки військовослужбовців з дотримання військової дисципліни; заохочення та стягнення, що накладаються на солдат (матросів), сержантів (старшин).
16. Розпорядок дня військової частини та його значення для виконання заходів повсякденної діяльності, побут особового складу підрозділів; призначення добового наряду роти;
17. Основні положення внутрішньої служби;
18. Обов'язки днювального роти, під час прибуття в роту прямих начальників, чергового частини, у випадку тривоги, пожежі, евакуації майна з розташування роти, а також під час порушень встановлених статутом правил відносин між військовослужбовцями, обов'язки днювального роти;
19. Статути Збройних сил України, основні їх вимоги;

20. Військові звання і знаки розрізнення; правила військової ввічливості й поведінки військовослужбовця як у військовій частині так і у громадських місцях; права й обов'язки військовослужбовця;
21. Поняття військова ввічливість, статутні, нестатутні відносини.
22. Строї та їх елементи;
23. Обов'язки солдата перед шиккуванням і в строю; попередні та виконавчі команди;
24. Команди які подаються в строю; вихід із строю та повернення до нього; підхід до начальника та відхід від нього, стройові прийоми зі зброєю: „Ремінь послабити (підтягнути)”, „Автомат на груди”, „На ремінь”, „Зброю за спину”, „Покласти зброю”, „До зброї”, „За зброю”;
25. Правила безпеки при діях зі зброєю.
26. Правила безпеки під час користування зброєю, застосовування засобів пожежогасіння.
27. Розпорядок дня військової частини та його значення для виконання заходів повсякденної діяльності, побут особового складу підрозділів; призначення добового наряду роти.
28. Строї відділення;
29. Склад відділення під час шиккування в розгорнутий і похідний строї, розмикання та змикання, перешикування на місці та під час руху; рухається у складі відділення стройовим та похідним кроком,
30. Військове привітання, відповідь на привітання та поздоровлення.
31. Прийоми і правила стрільби із стрілецької зброї;
32. Прийоми стрільби із стрілецької зброї.
33. Вихідні дані для стрільби та коректура стрільби.
34. Основні правила стрільби;
35. Вправи стрільб, передбачені програмою та нормативи з вогневої підготовки;
36. Правила безпеки під час стрільби.
37. Загальна будова і принцип дії ручних осколкових гранат;
38. Імітаційні та бойові гранати;
39. Техніка метання гранати;
40. Правила безпеки при метанні гранат;
41. Вправи з метання ручних гранат.
42. Риси загальновійськового бою, види вогню та маневру, обов'язки солдата в бою, організаційну структуру механізованого відділення;
43. Необхідність якісної підготовки екіпіровки та особистої зброї солдата до ведення бойових дій;

44. Елементи екіпіровки.
45. Вогнева позицію в обороні, пояснює способи вивчення місцевості, способи боротьби з танками.
46. Вимоги до організації місця для ведення вогню і спостереження, види інженерних загороджень та їх демаскуючі ознаки; способи пересування на полі бою; знає, як вибирати вогневу позицію та обладнувати її, вести спостереження у заданому секторі, визначати розташування цілей відносно орієнтирів, доповідати про результати спостереження.
47. Обов'язки солдата в бою у складі бойової групи;
48. Способи пересування на полі бою,
49. Прийоми і способами знищення противника в бою у складі бойової групи;
50. Особливості дій солдата у складі бойових груп.
51. Поняття військової топографії, її зміст і особливості;
52. Умовні знаки топографічних карт, як користуватися топографічними картами;
53. Основні елементи топографічних карт;
54. Масштаб топографічної карти; відстані, географічні і прямокутні координати за топографічною картою;
55. Знання основ топографії для виконання бойового завдання;
56. Користування топографічною картою; розпізнавати умовні знаки топографічних карт на місцевості.
57. Завдання та озброєння механізованого відділення;
58. Дії механізованого відділення в обороні, наступі та в розвідувальному дозорі; дії солдат із початком вогневої підготовки в обороні, під час застосування зброї масового ураження.
59. Озброєння та бойова техніка військової частини;
60. Основи повсякденної життєдіяльності підрозділу (частини).
61. Особливості подолання горизонтальних і вертикальних перешкод;
62. Техніка бігу на будь-якій місцевості на короткі та середні дистанції;
63. Перешкоди різними способами.
64. Вправи і прийоми самозахисту із зброєю та без зброї;
65. Правила безпечної поведінки під час опрацювання вправ і прийомів самозахисту.
66. Вплив занять з вагою власного тіла та з обтяженнями на організм; фізичні якості, що розвиваються під час занять з вагою власного тіла та на заняттях з обтяженнями;

67. Необхідність виникнення та застосування національних бойових мистецтв;
68. Прийоми нанесення ударів за технікою «Хортинг» та «Рукопаш – Гопак»; спеціально-допоміжні вправи з гирями; ривок гирі; вправи без обтяжень з атлетизму;
69. Як застосовувати прийоми в бойових ситуаціях
70. Правила техніки безпеки під час занять.
71. Основні положення нормативно-правової бази цивільного захисту та міжнародні розпізнавальні знаки;
72. Важливість знань основ цивільного захисту.
73. Причини виникнення надзвичайних ситуацій, їх вплив на довкілля та безпеку життєдіяльності людини, сучасні звичайні засоби ураження та ураження від дії ядерної, хімічної та біологічної зброї;
74. Обстановка в надзвичайних ситуаціях та визначає заходи, щодо попередження надзвичайних ситуацій терористичного походження;
75. Приклади виникнення надзвичайних ситуацій на Україні та за її межами;
76. Негативний вплив надзвичайних ситуацій на довкілля та життєдіяльність людини;
77. Правила безпечної поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій, з вибухонебезпечними предметами.
78. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях, призначення та будову основних засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри, сигнали і порядок оповіщення населення про виникнення надзвичайних ситуацій і порядок дій при цьому, способи проведення евакуації населення;
79. Вміння користуватися основними засобами індивідуального захисту органів дихання та шкіри.
80. Найпростіші засоби захисту органів дихання та шкіри;
81. Правила безпеки під час захисту населення в надзвичайних ситуаціях.
82. Порядок проведення рятувальних та інших невідкладних робіт;
83. Часткова санітарна обробка обмундирування та тіла;
84. Правила особистої гігієни в умовах радіаційного, хімічного та біологічного зараження;
85. Знання про основні заходи по ліквідації наслідків зброї масового ураження;
86. Масштаби рятувальних робіт в осередках ураження;
87. Порядок та способи проведення санітарної обробки і знезаражування території та об'єктів.

88. Рани, види кровотечі, правила надання домедичної допомоги при кровотечі, проникаючих пораненнях грудей і живота;
89. Накладання пов'язки, кровоспинного джгута та закрутки;
90. Транспортування потерпілих при різноманітних ушкодженнях та пораненнях;
91. Правила безпеки під час надання домедичної допомоги при кровотечах та пораненнях.
92. Принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.
93. Переведення пораненого в положення на боці (животі);
94. Навички зупинки кровотечі з ран шиї, тулуба, кінцівок.
95. Транспортування однією особою в положенні лежачи (стоячи).
96. Алгоритм первинного огляду пораненого, проведення серцево-легеневої реанімації;
97. Визначення ознак життя;
98. Накладка пов'язки на грудну клітку, голову, живіт, джгут на кінцівки.
99. Фактори, що обумовлюють напруження психічної діяльності;
100. Способи зняття психологічної напруги.
101. Основні риси психологічної війни;
102. Порядок психологічного впливу через засоби масової інформації, форми та методи психологічної війни;
103. Специфіка ведення психологічних операцій у ході бойових дій.